ornamentais, ir XVII a. pabaiga–XVIII a. datuojami neglazūruoti puodai bei puodynės, dengtos žalia ir ruda glazūromis. Paminėtini retesni radiniai – Brabanto kunigaikštystėje Filipo IV valdymo metu (1656 m.) kaldinta ¼ patagono moneta, XVI a. pabaigos–XVII a. I puse datuojami visiškai išlikę kokliai (13 pav.) ir lėkštės. Visi rasti radiniai, atrinkta zooarcheologinė medžiaga ir ištirti grunto mėginiai perduoti į LNM.

Sklypo teritorijoje *in situ* liko teisiškai saugomų pastatų 1–3 rūsių liekanos – pagal numatytus tvarkybos darbus juos planuojama restauruoti ir konservuoti.

12–12A Žygimantų Street

The investigation at 12–12A Žygimantų Street comprised detailed excavations of 4 trenches covering 1,149.4 m^2 and a survey covering 1,509.3 m^2. Underneath layers of dark grey and brown soil dating to the 19th–20th centuries, the excavations revealed the foundations of buildings and annexes from several periods: the early 20th century; the second half of the 19th century; and the late 18th–early 19th centuries. Two rooms and the base of a stove belonging to an elongated building (late 18th–19th century) were found, and the E edge of this building was identified (Fig. 1). Nearby, fragments of the cobblestone pavement belonging to the Kiaulių (Eng. Pigs') alleyway and dating from the late 18th to the early 19th centuries were uncovered. A staircase to the cellar of a building from the 4th quarter of the 18th century was discovered, as well as a building or semi-basement with a staircase from the second half of the 17th century (Figs. 2, 3), which yielded a large quantity of complete stove tiles from the late 16th to the first half of the 17th century (Figs. 4, 13). In the N part of the plot, a possible earlier location of the Kiaulių alleyway was identified, dating from the late 17th to the 18th century. A large number of features was recorded in the natural layer, namely postholes, storage pits, and sections of water supply and irrigation channels. Research indicates that the sections of water supply and irrigation channels and some of the postholes date from the late 16th to the first half of the 17th century (Figs. 5–10) and are associated with a former garden that was initially owned by the Kiškai Family, then by the Radziwiłł Family from 1623. Some of the other postholes were dated to the mid-15th century and appeared to form the outline of a building (Fig. 11). Finally, the earliest postholes dating to the late 12th–early 13th century likely belonged to a fence and outlined the corner of a building (Fig. 12). The fence could have been used to enclose a livestock pasture.

Monika Dubinskaitė-Šmigelskienė
Ignas Sadauskas,
Ramūnas Šmigelskas,

Žygimantų gatvė 3

2023 m. balandžio–lapkričio mėnesiais atlikti detalieji tyrimai ir žvalgymai sklype Žygimantų g. 3, Vilniuje, Jono Juozapo Tiškevičiaus rūmų (UK 1087) aplinkoje (1 pav.). Tirta vieta patenka į buvusią istorinę Radvilų rezidencijos Puškarnioje ir Vilniaus senojo miesto ir priemiesčių archeologinės vietovės (UK 25504) teritoriją. Aptariamos vietovės išsami istorinių duomenų ir archeologinių tyrimų apžvalga pateikta 2012, 2017–2018, 2019, 2021 bei 2022 m. atliktų tyrimų straipsniuose (*ATL 2012 metais*, 2013, p. 465–472; *ATL 2017 metais*, 2018, p. 231–236; *ATL 2019 metais*, 2020, p. 354–356; *ATL 2021 metais*, 2022, p. 217–223; *ATL 2022 metais*, 2023, p. 420–422).

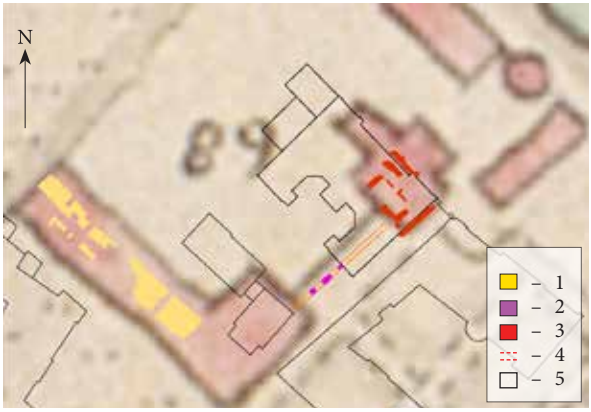

1 pav. 1737 m. plano sugretinimas su dabartiniu užstatymu ir atidengtais Radvilų laikotarpio mūro fragmentais: 1 – 2018 m. atidengti Radvilų rūmų fragmentai; 2 – 2019–2023 m. atidengti Radvilų rezidencijos tvoros fragmentai; 3 – 2022–2023 m. atidengti Radvilų rūmų „kryžminio" korpuso fragmentai; 4 – menama XVII a. Radvilų rezidencijos tvoros vieta; 5 – dabartinių pastatų kontūrai. I. Sadausko brėž.

Fig. 1. Present-day buildings and unearthed Radziwiłł-era masonry structures superimposed on a plan drawn in 1737: 1 – Radziwiłł palace fragments unearthed in 2018; 2 – fragments of the perimeter fence of the Radziwiłł residence unearthed in 2019–2023; 3 – fragments of the cross-wing of the Radziwiłł palace unearthed in 2022–2023; 4 – an estimated outline of the 17th-century perimeter fence; 5 – an outline of present-day buildings.

2023 m. tyrimai ir žvalgymai vyko dviem etapais greta Jono Juozapo Tiškevičiaus rūmų P dalies, tirtas bendras 188,3 m² plotas. Pirmame etape atlikti detalieji tyrimai esamų rūmų vidiniame kieme. Jų metu ištirta 1 netaisyklingo dydžio perkasa, iš viso 40,3 m² plotas. Užfiksuotas iki 0,6–1,7 m storio XVII–XXI a. pradžia datuojamas kultūrinis sluoksnis. Vietomis kultūrinio sluoksnio horizontai suardyti ankstesnių inžinerinių tinklų tiesimo darbų metu. Po kiemo asfalto dangos paviršiumi fiksuoti apardyto XX a. I puse ar viduriu datuoto kiemo akmenų grindinio fragmentai. Po juo vietomis tirtas išlikęs XIX a. II pusėje susiformavęs horizontas, žymintis jau dabartinių sklype esančių rūmų statybos ir rekonstrukcijos darbų metu vykdytus reljefo performavimo darbus. Giliau perkasos ŠV dalyje apie 70–80 cm gylyje užfiksuota XVII a. II puse datuotos griovos vieta, kurioje aptikta XVI–XVII a. radinių. Perkasos PR dalyje apie 70–90 cm gylyje vietomis tirtos XVII a. datuoto apardyto horizonto liekanos. Perkasos centrinėje dalyje apie 30 cm gylyje atidengti Radvilų rezidencijos teritoriją supusios mūrinės tvoros arkinio pamato fragmentai (2 pav.), datuojami XVII a. pradžia. Jie mūryti iš raudonų

2 pav. Radvilų rezidencijos tvoros arkinio pamato fragmentai. I. Sadausko nuotr.

Fig. 2. Fragments of the arched foundation of the fence around the Radziwiłł residence.

ir gelsvų plytų bei įvairaus dydžio lauko akmenų, rištų riebiu šviesiai pilku skiediniu. Užfiksuota išlikusi arkos pėda ir pamato padas viename lygyje. Šis mūro fragmentas yra 2019 ir 2021 m. atidengtų tvoros pamatinių dalių tęsinys (1 pav.). Tvora atskyrė rūmų teritoriją nuo greta buvusio rezidencijos parko ir tvenkinių zonos.

3 pav. Radvilų rūmų „kryžminio“ korpuso PR išorinės sienos vaizdas iš viršaus. I. Sadausko nuotr.

Fig. 3. A top-down view of the outer SE wall of the cross-wing of the Radziwiłł palace.

Manoma, kad ji galėjusi turėti gynybinės sienos bruožų. Tvora, kaip ir kiti rezidencijos statiniai, turėjo nukentėti per XVII a. viduryje ir XVIII a. pradžioje vykusius karus. Jos liekanos XVIII a. II pusėje–XIX a. I pusėje buvo panaudotos apleistoje teritorijoje naujai pastatytiems pastatams. Galutinai nugriauta iki XIX a. vidurio. Perkasos PR dalyje apie 50–60 cm gylyje atidengtos XVIII a. II puse–XIX a. pradžia datuojamos stipriai apardytos mūrinio kamino pado ir krosnies liekanos. Šie fragmentai vienalaikiai kaip ir 2021 m. tyrimų metu atidengtos plytų grindų liekanos. Manoma, kad visi aptariami fragmentai priklausę čia stovėjusiam tam pačiam ūkinės paskirties pastatui, kuris nugriautas XIX a. I pusėje.

Antrame etape atlikti žvalgymai esamų rūmų tarpuvartėje. Iš viso žvalgytas 148 m^2 plotas. Užfiksuotas mažiausiai iki 0,4–2 m storio ankstesnių žemės judinimo darbų metu permaišytas kultūrinis sluoksnis, suformuotas keliais etapais XIX a. II pusėje–XXI a. pradžioje. Daugelyje vietų kultūrinio sluoksnio horizontai sujaukti ankstesnių inžinerinių tinklų tiesimo darbų metu. Palei esamų rūmų PR sieną apie 20–80 cm gylyje atidengti Radvilų rezidencijos teritorijoje stovėjusio rūmų „kryžminio“ korpuso išorinės sienos fragmentai (3 pav.), datuojami XVI–XVII a. Jie mūryti iš stambių raudonų, rausvų ir gelsvų plytų (dalis jų su braukomis) bei įvairaus dydžio lauko akmenų, rištų vidutinio rupumo rusvu skiediniu. Sienos mūras gana gerai išlikęs, tik jo paviršius nuardytas įvairiame aukštyje. Jo P dalyje fiksuotos kiek kitokios struktūros mūrijimo liekanos – galbūt kontraforso mūro įrišimo vieta. Šią naują informaciją sugretinus su 2022 m. tyrimų metu iš dalies nustatyta pastato buvusia planine struktūra, galima teigti, kad naujai aptiktas mūro fragmentas žymi „kryžminio“ korpuso PR išorinės fasadinės sienos vietą (1 pav.). Verta paminėti, kad greta mūro griuvenų sluoksnyje aptikta forminė plyta ir plokščiųjų čerpių fragmentų. Kaip ir 2022 m. tyrimų atveju, tai galbūt rodo, kad šio rūmų korpuso fasadų fragmentai buvo su puošyba, o stogas dengtas čerpėmis. Manoma, kad „kryžminis“ korpusas smarkiai nukentėjo per 1655–1661 m. karą su Maskva, toliau nyko XVIII a., o galutinai nugriautas XIX a. pradžioje. Išlikę jo pamatai dar kartą apgriauti statant esamus rūmus XIX a. viduryje ir vėliau vykusių rekonstrukcijų metu. Atidengto mūro fragmento centrinėje dalyje užfiksuoti XIX a. pabaigoje įrengtos esamų rūmų laiptinės priestato pamatų liekanos. Fiksuotos XX a. 6 dešimtmetyje atliktos šio priestato rekonstrukcijos darbų žymės.

Tyrimų metu rasti ir inventorinti 102 radiniai –XVI–XX a. buitinės keramikos šukės,

4 pav. 1509 m. Žygimanto Senojo pusgrašis. I. Sadausko nuotr.

Fig. 4. A half-grosz of Sigismund I the Old, minted in 1509.

XVI–XX a. dubeninių, karnizinių ir plokštinių koklių fragmentai (tarp jų kelios didelės dabartinių rūmų krosnių koklių dalys, datuojamos XIX a. pabaiga–XX a. pradžia), XVI–XVII a. forminės plytos ir čerpių fragmentai, XVI–XX a. metaliniai ir stiklo dirbiniai. Tarp aptiktų metalinių dirbinių verta paminėti XVI–XVII a. juostinį žiedą su monograma „IHS“. Aptiktos ir 8 XVI–XIX a. monetos, tarp jų išsiskyrė 1509 m. Žygimanto Senojo sidabrinis pusgrašis (4 pav.). Radiniai perduoti LNM.

3 Žygimantų Street

In 2023, detailed excavations and a field survey were conducted at 3 Žygimantų Street in Vilnius, adjacent to the palace of Jonas Juozapas Tiškevičius, covering a total of 188.3 m^2. The detailed excavations comprised a single trench, 40.3 m^2 in size, which revealed a cultural layer between 0.6 and 1.7 m in thickness, spanning the 17th–21st centuries, and a ditch dating to the second half of the 17th century. Fragments of arched foundations of the 17th-century stone perimeter fence of the Radziwiłł residence were uncovered (Figs. 1, 2), along with the heavily damaged remnants of a brick chimney base and a stove dating from the second half of the 18th to the early 19th century. The survey covered an area of 148 m^2 and identified a cultural layer between 40 cm and 2 m in thickness that had been disturbed by past earthworks. The layer was formed in several phases between the second half of the 19th and the early 21st century. Fragments of the outer wall of the cross-wing of the Radziwiłł palace (Figs. 1, 3) from the 16th–17th centuries were uncovered. A total of 102 finds were collected during the excavation: household pottery and stove tiles from the 16th–20th centuries; shaped bricks and roof tiles from the 16th–17th centuries; metalwork and glassware from the 16th–20th centuries; and 8 coins from the 16th–19th centuries (Fig. 4).

Vida Indrulėnaitė-Šimanauskienė

J. Basanavičiaus gatvė 28

Vilniuje J. Basanavičiaus g. 28 teritorijoje, kuri patenka į Vilniaus miesto istorinės dalies, vadinamos Naujamiesčiu (UK 33653), ir pastato (UK 48643) teritorijas, 2023–2024 m. buvo atlikti žvalgomieji tyrimai. Jų metu ištirta 20 2x2 m dydžio šurfų. Bendras ištirtas plotas – 80 m^2.

Arčiausiai tyrimų vietos, Algirdo g. 3 sklype, 2019 m. S. Sprindys ištyrė 14 šurfų, bendro 28 m^2 ploto ir fiksavo piltinės kilmės XX a. sluoksnius su pavieniais XVIII a. radiniais (*ATL 2019 metais*, 2020, p. 530). 2010 m. šiame sklype archeologinius tyrimus atliko M. Vitkūnas (*ATL 2010 metais*, 2011, p. 543). Šių žvalgomųjų tyrimų metu fiksuotas permaišytas ir supiltinis XIX–XX a. sluoksnis su pavieniais XVII–XX a. radiniais. Tyrimus 2011 m. Algirdo g. 3 sklype vykdė G. Piličiauskas (*ATL 2011 metais*, 2012, p. 642). Tyrimų metu žvalgyta 80 m ilgio trasa, iš viso 120 m^2 dydžio plotas. Fiksuoti maišyti ir supilti XIX–XX a. sluoksniai. 2014 m. žvalgomuosius tyrimus Algirdo g. 5 kieme vykdė S. Rutkovski (*ATL 2014 metais*, 2015, p. 627). Ištirtas 3 m^2 dydžio šurfas, fiksuoti XIX–XXI a. susiformavę sluoksniai. 2003 m.